

"Psychologie; okt. 1996; p. 51

Doodmoe kind

Extreme vermoeidheid komt bij kinderen weinig voor maar hun aantal neemt langzamerhand toe, aldus kinderarts Bell, verbonden aan de Harvard Medical School in Boston (VS). Over het Chronisch Moeheids Syndroom (CMS) bij kinderen.

Uit internationaal onderzoek blijkt het aantal jeugdige patiënten tussen de tien en 34 per 100.000 inwoners te liggen. De ziekte wordt meestal voorafgegaan door een virusinfectie. Berucht is het Epstein Barr virus, dat de ziekte van Pfeiffer veroorzaakt. Maar ook een 'gewoon' griepvirusje kan het werk doen. Een enkele keer zie je kinderen ook langzaam wegglijden in steeds grotere moeheid. Daarna volgt een afname van hun activiteiten.

Over het verloop worden verschillende onderzoekscijfers gemeld. Men schat dat ongeveer tien tot 47 procent van de kinderen na enige jaren van de ziekte herstelt en 27 tot 46 procent zich aan de beterende hand voelt. Voor 12 tot 29 procent is de situatie niet veranderd en voor zes tot 17 procent zelfs verslechterd. Voor sommige kinderen bestaat er een kans op permanente invaliditeit vanwege de enorme fysieke beperkingen.

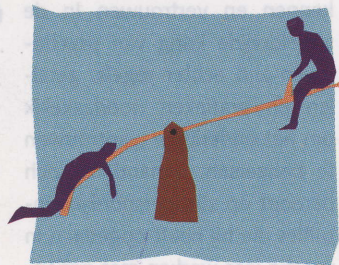
Joeri, Cisca en ouders

Joeri is nu elf jaar en hij raakte in april '92 in de versukkeling. Het begon met een acute keelontsteking. Hij kreeg een penicillinekuur en nog een ander antibioticum, maar die hielpen geen van beide. 'Binnen twee weken was onze levenslustige zoon veranderd in een kasplantje,' zegt zijn moeder. 'Ik wil liever dood, dan zo moe zijn, mama,' zei hij. Joeri werd met spoed opgenomen in het ziekenhuis. De behandelend kinderarts vond echter niets. Zijn conclusie luidde: het is psychisch.

Cisca is veertien jaar en kreeg vijf jaar geleden twee dagen griep. 'Ik herinner me dat ik een heel raar beeld voor mijn ogen kreeg, dat na een minuut overging. Mijn kamertje werd dan een stuk kleiner. De volgende dag had ik dat weer. De huisarts stuurde mij eerst door naar een oogarts en toen naar een kinderarts en neuroloog. Uiteindelijk werd ik twee weken in het ziekenhuis opgenomen. Ook daar kon men geen oorzaak vinden. Dus besloten ze maar dat het het Chronisch Moeheids Syndroom oftewel myalgische encephalomyelitis (ME) moest zijn.'

ME valt inderdaad niet aan te tonen met behulp van laborato-

riumtests. Dat maakt het voor veel behandelaars moeilijk om hun patiënten serieus te nemen. Soms ook voor de directe omgeving. De moeder van Joeri: 'Voor mijn man was het moeilijk te begrijpen dat zijn kind écht uitgeput is. Dat gebeurde pas toen Joeri nauwelijks meer dan een paar slagen in het zwembad kon maken en hij el-

LINEAFORMA

ke keer kopje onder dreigde te gaan.'

'Joeri kan niet meer sporten en buiten spelen. In de zomer zijn wij helemaal nergens heen geweest. Tot nu toe heeft hij het met zijn schoolwerk nog gered, dankzij enorme inspanningen en omdat hij slim is. Omdat hij zuinig met zijn energie om moet springen, doet hij tijdens het speelkwartier niet mee. Dat bracht sommige agressieve kinderen ertoe om hem uit te dagen, door te gaan schoppen. Al dat gepest werd hem te veel en dus zit hij nu op een andere school.'

'Ik kan niet hardlopen en ik ga ook niet naar een laat feest,' zegt Cisca. 'Ik slaap elke mid-

dag een uur, soms wel drie uur. 's Zomers met vriendinnen een hele dag op stap gaan kan ook niet, want dat houd ik niet vol. Als ik overdag niet ga slapen, lig ik dagenlang voor pampus.'

Artsen, psychologen en leraren

Voor ME-kinderen is een 'interdisciplinair case-management' aan te raden, waarbij artsen, psychologen en leraren met elkaar overleggen over een behandelplan. Veel te vaak verwijzen de deskundigen alleen maar naar elkaar door en is er geen sprake van een samenhangende somatische en psychologische aanpak. Naast medische zorg is ondersteuning nodig bij de schoolprestaties. Artsen zouden de schoolleiding kunnen voorlichten over de ziekte, zodat een aangepast leerprogramma kan worden opgesteld.

Samen met ouders en kind moet zo'n behandelteam een balans vinden tussen rust en activiteit. Dat moet ruimte laten voor de fluctuaties van de ziekte. De meeste kinderen onderkennen de grenzen aan hun eigen energie, want het overschrijden van hun limiet leidt onmiddellijk tot terugval. Vaak zijn ouders bereid tot ingrijpende veranderingen in het gezinsleven, als hun zieke kind daarvan profiteert.

LUCAS VAN DER HOEVEN
& KOOS SLUIS

Het strakke keurslijf van de psychologie

Wat zijn psychologen? Sommige buitenstaanders denken nog steeds aan mensenkenners die je misschien kunnen helpen bij persoonlijke problemen, maar voor wie je tevens op je hoede moet zijn, omdat zij hun medemens gemakkelijk kunnen doorgronden.

De meeste psychologen beseffen echter dat de menselijke geest veel te complex is om te doorzien en vinden dat men alleen door tellen en meten kan

hopen hier ooit vat op te krijgen. Psychologen hebben dan ook vaak meer verstand van statistiek dan van hun buurman.

Toen de Leidse psycholoog Wagenaar had betoogd dat poker een kansspel was, meende de schaker Hans Ree hem in *NRC Handelsblad* terecht te kunnen wijzen: 'Ik vind het bizar hem in dit geval als een deskundige te beschouwen. Alleen als het onnozele gepraat over het pokerface van groot belang zou zijn, zou een psycho-

loog over poker een specifieke deskundigheid hebben (...). Een ijdeltuitje waarschijnlijk, dat niet inzielt waar de grenzen van zijn deskundigheid liggen.'

De hoogleraar grondslagen en geschiedenis van de psychologie uit Groningen, Trudy Dehue, stelt in haar inaugurele rede dat Ree enkele decennia van ontwikkelingen in de psychologie over het hoofd heeft gezien. Verrassende interpretaties en diepgravende analyses ('het onnozele gepraat', aldus Ree)

hebben allang plaats moeten maken voor een strak gedisciplineerde wetenschappelijke aanpak. Opvattingen worden alleen serieus genomen als zij ondersteund worden door hard, experimenteel bewijs.

Eentonige recepten

Deze ontwikkeling is volgens Dehue te ver doorgesloten. De Amerikaanse psychologenvereniging heeft zelfs een gezaghebbend handboek uitgegeven, waarin stap voor stap